

פניני הפרשה

תצוה

עלון מס' 1076

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216
כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

לחוש את הזולת

ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך – יש להבין מדוע הדבר נאמר למשה רבנו ויקחו אליך, בשעה שהדלקת הנרות והטבתן היתה שייכת לאהרן הכהן? בספר "שיחות מוסר" להגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל מבאר את הענין על פי הפסוק בתהלים "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד כשמין הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו". הז"ל דקדק בפסוק למה אמר "הזקן זקן" פעמיים, ודרשו לפי שהיה השמן יורד על זקנו של אהרן ומשה רבנו הרגיש כאילו זה יורד על הזקן שלו בעצמו. הקשר והאחוזה ביניהם היו כה חזקים, עד שהרגיש כאילו השמן שנמשה בו אחיו לכהונה נמצא גם על זקנו. לפי זה מובן מדוע נאמר "ויקחו אליך", כיון שבשמן זה היה פיוס גדול לאהרן הכהן אחרי שחלשה דעתו בקרבנות הנשיאים ואמר לו הקב"ה "שלך גדול משלהם", ושמן זה כאילו ניתן למשה. ללמדנו עד כמה צריך אדם להרגיש את אחיו ושכנו וקרובו, בעת שמחה כמו בעת צרה. וכבר תיקנו לנו חכמינו ביום הפורים בשעת השמחה הגדולה "משלוח מנות ומתנות לאביונים", ללמדנו שרק כאשר אתה שמח בשמחת חברך, רק בזה מגיעים לשמחה אמיתית ושלמה. כמו שכתב הרמב"ם (הלכות מגילה פ"ב הי"ז): "מוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו. שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים. שהמשמח לב האומללים האלו, דומה לשכינה, שנאמר להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים.

מעשה שהובא בספר "קול רוחות הצדיקים" על רבי אריה לוי זצ"ל שאחד מעיסוקיו היה לאסוף כסף לצדקה, והיה מעביר את אותו כסף בחשאי לאלמנות ויתומים. והנה בימי מלחמת העולם, כאשר קשיי הפרנסה היו גדולים, וגם גבירים גדולים לא יכלו לתרום מכספם, לא הצליח הרב לאסוף את כספי הצדקה. משראה שכלו כל הקיצין, החליט לשפוך שיח ותחינה לבוראו מול שריד בית מקדשנו הכותל המערבי, עמד הצדיק שעה ארוכה ליד אבני הכותל ובכה והתפלל לה' שיצליח ה' בידו לגייס כספים עבור העניים. והנה בצאתו את הכותל, ניגש אליו ערבי אלמוני, ומסר לו חבילה גדולה עמופה בנייר עיתון. בעוד רבי אריה מחפש לראות מי הביא לו את החבילה, נעלם הערבי כלעומת שבא. פתח רבי אריה את החבילה ונדהם לגלות בה את מלא הסכום, שהיה מחלק מידי שנה לעניים. כל זה זכה בזכות כח הנתינה שבו, שכל כך הצטער שלא היה בידו לתת לצדקה. אמרו על אותו צדיק רבי אריה לוי זצ"ל שזכה לגילוי אליהו הנביא בזכות מסירות הנפש שלו, למען יתומים ואלמנות.

דרכי הפרד"ס אופנים בפירוש התורה	עצה טובה
<p>גימטריא במילוי</p> <p>חישוב כל אות כערך כל האותיות היוצרות אותה. לדוגמא: "מצות" במילוי: מ"ם צד"י וא"ו תי"ו, עולה תרי"ג ("חן בשפתותיך", כת"י). יש אותיות שיש להן שני אופנים לחישוב: למשל, האות ה', יכולה להיכתב ה"א=6 או ה"י=15. יש גם דרך של גימטריא במילוי ללא האות עצמה, דהיינו: חישוב האותיות המשלימות את שם האות ללא האות עצמה. לדוגמא: מילוי של המלה "שכינה" שהוא: ש-וין(60) כ-ף(80) י-וד(10) נ-וין(56) ה-א(1), בגימטריא: "אין-סוף" (207). יש גם דרך של מילוי דמילוי, דהיינו חישוב כנ"ל בתוספת חישוב כל האותיות המתפצלות מהמלה, כגון "ילד" (י"ו"ד וי"ו דל"ת (ל)למ"ד מ"ם דל"ת (ד) דל"ת למ"ד תי"ו.</p>	<p>למי שמקליד הרבה, מומלץ לערוך גיבוי חיצוני לפחות פעם בשבוע, ואת הגיבוי להניח במקום אחר בבית.</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סערון זצ"ל

"התורה היא יקרת הערך מאד ומלאת החשיבות, ואין ערך ודמיון לחשיבותה ומעלתה. ומקרא מלא דיבר הכתוב (איוב כח, יז) 'לא יערכנה זהב וזכוכית', שכל אבני יקר שישנם בעולם אינם נחשבים לערך חשיבותה".
(מגיד חדשות" ח"ט עמ' קנ"ו)

נקודת חן / עובדיה חן

פסוק לי פסיק

לגמרי את ההבנה, מוצא מרן הגר"מ מאזוז שליט"א (בספרו "דרכי העיון" מאמר א' אות ז') במשנה במסכת קידושין (פ"ב משנה ג'): "על מנת שאני כהן ונמצא לוי, לוי ונמצא כהן... ובכולם, אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו אף על פי כן אינה מקודשת". הכפל בולט לעינים! ועוד, לא מובן מאי קאמר "אע"פ שאמרה בלבי היה להתקדש לו", פשיטא שבלבה היה להתקדש לו, הרי קיבלה מרצונה הקדושין! המגיהים במשניות וילנא הגדולים ניסו ליישב את הכפל על ידי גירסא מסוימת, ואילו מרן מציע להזיז את הפסיק מלה אחת קדימה, והכל בא על מקומו בשלום. וכך הוא הפיסוק הנכון: "אע"פ שאמרה: בלבי היה להתקדש לו אע"פ כ, אינה מקודשת". לפי פיסוק זה, תיבת אע"פ כ אינה מדברי המשנה אלא מדברי האשה האומרת: בלבי היה להתקדש לו בכל אופן (אע"פ כ) - אע"פ שאיננו כהן או לוי כדבריו.

בהמשך מביא שם מרן מקרה חריג ביותר, בו מצא מחבר שציטט מדרש ארוך כשהוא טועה בפיסוק לאורך כל הציטוט, מה שהביאו לבנות עליו 'מגדלים הפורחים באויר'. היה זה בחודש חשון התשכ"ו, אז נסע מרן למעיינות הרפואה בעיר אלחאממה (דרום תוניסיה) עם מרת אמו נ"ע, ותלמודו בידו - ספר "מעשה טוביה" דפוס ראשון (וינציא תס"ז) לחכם הרופא ר' טוביה הכהן ז"ל. כשעבר עליו בנסיעה, מצא שם בחלק "עולם הגלגלים" שני דרושים ארוכים למר אביו ז"ל, ובתחילת דרוש ב' ציטט המחבר מדרש מבעל העקידה פרשת פקודי, והקשה עליו קושיות מראשו עד סופו. "והאריך שם בהרכבות מחודדות ציצים ופרחים מעשה צעצועים לקשר מאמרי המדרש הנ"ל איש אל אחיו. ואני בעניי תוך כדי הנאה מעריבות הרכבותיו וחידודיו, הרשיתי לעצמי לשאול: היתכן שחיכו בעלי המדרש למעלה מאלף שנה (!) עד שיבוא הרב ויבאר דבריהם באריכות רבה כל כך? ואשימה לבי לחזור על דברי המדרש, וראיתי שבמחכ"ת צלל במים אדירים וטעה בפיסוק המאמרים. וכך צריך להיות פיסוק המדרש...".

סימני הפיסוק לא תמיד היו חלק מהכתיבה. בכל דור נוסף עוד סימן ועוד סימן עד שהגענו לשלל סימני העזר המצויים כיום. כמו כל דבר חדש, גם לכתיבה התורנית לקח זמן לאמץ את סימני הפיסוק. בספרים מהדורות הקודמים, כמעט ולא ניתן למצוא סימני שאלה, ובטח לא סימני קריאה, ובודאי שלא סימן שאלה וקריאה יחדיו. אולם בדור האחרון, גם מחברים חשובים עושים שימוש בסימני פיסוק, לפי הצורך ובגבול הטעם הטוב.

עד כמה שהפיסוק נראה כבעל תפקיד שולי, למעשה יש לו תפקיד משמעותי, עד שפעמים מיקום שגוי של פסיק משנה את כל הבנת הדברים.

סימני הפיסוק הינם סימנים מוסכמים אשר נועדו לכוון את הקורא באיזה אופן עליו לקרוא - היכן להפסיק (פסיק), איפה לעצור (נקודה), האם להטעים כשאלה (סימן שאלה), או כצעקה (סימן קריאה), וכן על זו הדרך.

סימני הפיסוק הראשונים הם טעמי המקרא, המדריכים את הקורא בין השאר היכן להפסיק במשפט והיכן לחבר, והם למעשה הפירוש הראשון למקרא. וכמ"ש חז"ל "ויבינו במקרא" - זה פיסוק טעמים" (נדרים ל"ז ע"ב), ופירש הרא"ש: "שעל ידי הנגון מבינין לחבר המקרא למעלה ולמטה". בהשוואה לניקוד היום, האתנח וסוף פסוק הם כמו נקודה, ואילו הזקף קטון הוא כמו פסיק.

תרומתו של הפיסוק להבנת הטקסט, חשובה מאוד. בדומה לפיסוק הטעמים שבמקרא, הוא מהווה פירוש של הטקסט, וכעין תווי מוזיקה של המשפט. משפט כמו "בני דודי התחתנו כבר" בלי פיסוק יכול להתפרש בארבעה אופנים שונים: א. שאלה: בני דודי התחתנו כבר? ב. משפט פנייה המופנה לבני: בני, דודי התחתנו כבר. ג. שאלה המופנית לבני: בני, דודי התחתנו כבר? ד. ציווי המופנה לבני הדודים: בני דודי, התחתנו כבר!

אם חסרון פיסוק מקשה על ההבנה, הרי שפיסוק שגוי, עלול לשבש לגמרי את המשמעות. לפיכך, יש להקפיד להשתמש בסימני הפיסוק המתאימים ולמקמם במקומם הנכון, לפי החוקים המוסכמים.

מעשיה עממית מספרת כי בבית כנסת אחד הפיץ החזן על הגבאי שמועה כי שולח הוא יד בקופת בית הכנסת. נפגע הגבאי עד עמקי נשמתו, והתלונן עליו בפני רב הקהילה, שפסק כי בשבת בבוקר לפני קריאת התורה על החזן לעלות לבימה ולהכריז בהאי לישנא: "הגבאי אינו גנב! אני צריך להתנצל בפניו!". ואמנם, בשבת בבוקר לפני קריאת התורה עלה החזן על הבימה והכריז: "הגבאי אינו גנב! אני צריך להתנצל בפניו?!". כעס הרב: "לא בטון כזה התכוונתי!". החציף החזן פניו וענה: "רבי, בהלכה אתה המומחה, בטונים - אני המומחה!..."

דוגמא יפה לכך שפיסוק שאינו במקומו, עלול לשבש

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

קדושת בית הכנסת

לכלל ישראל בשמחת החג, ובסיום דבריו התחנן לקהל, כי אין דבר שישכך את החרון אף כמו הזהירות בקדושת בית הכנסת, איני רואה פתרון נוסף למצבנו, צריך להזהר שלא לדבר בבית כנסת שיחת חולין כלל וכלל.

הקהל נשאר מרותק שעה ארוכה לדברי הרב והביט בהתפעלות באיש האלוקים שמגן על הדור בשקט. ידוע היה להם כי פעמים רבות שהיה פיגוע היה רבנו כבר בבוקרו של יום מסתגר בחדרו לתפלה ותחנונים, וכשיצא מחדרו לאחר שעה קלה מודיעים על פיגוע נורא שהסתיים בנס, יחידים ידעו שהחומת-מגן של כלל ישראל היה רבינו הקדוש שהיה עמוד צלותהון של ישראל, רכבו ופרשיו.

ואכן, פורים שושן היה ביום שישי, ומיד כשנכנסה שבת החלו סדרת אזעקות ליילל בעיר אשדוד, התושבים החרדים נסו על נפשם כשאותה שבת היו אזעקות רבות מה שלא היה אף פעם לפני כן, וכל זה לאחר כשנתיים של שקט, אבל בחסדי ה'; רבנו הצליח בשגב קדושתו שוב להגן על עמו, ואיש לא נפגע. העולם המשיך בשגרתו ורבינו המשיך בתורתו ותחנוניו לבטל גזירות רעות מעל ישראל, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

שעת ערב בבית מדרשו של איש האלוקים הגאון הצדיק רבי שמעון חירארי זצ"ל (שהשבוע יחול יום פטירתו), התאריך יומיים לפני פורים, שנת התשע"א.

עשרות רבות של אנשים יושבים ושותים בצמא את דברי קודשו, חידושים מתוקים לצד ספורים מרתקים, אך לפתע מתח מחשמל באויר, רבינו מדבר תוך שיחתו על מצבו של כלל ישראל, ולפתע ללא הכנה מתפרץ בבכי מר בלתי נשלט. לקהל הנבוך וחרד מסביר רבינו כי רואה הוא טילים רבים על אשדוד וגזירה מרחפת, אחד מהקהל אורח במקום חש להרגיע את רבינו תוך שהוא מסביר לו כי השמועות הללו לא נכונות, כבר כשנתיים עברו מאז מבצע "עופרת יצוקה"; ומאז הדרום שקט לגמרי, אף לא טפטופים, וגם הגזרה שקטה לחלוטין ללא שום התרעה והתראה.

הקהל המלומד ברבם המלומד ברוח הקודש ומספר להם חדשות עדכניות מהשמים, מסמן לאותו אורח שיחדל בדבריו כי רבינו רואה למרחוק ורוח הקודש מדברת מתוך גרונו.

רבינו ממשיך להתייפח בבכי תוך שהוא מספר לקהל כי כל הלילה בכה לפני רבונו של עולם שירכך את הגזירה ולפחות ידחה אותה לאחר פורים שלא להפריע

☺ זה לא חוק! ☺

פעם בא הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל לגביר אחד על מנת לבקשו לנדרב ממון רב לטובת ועד הישיבות. נקש על דלתו וביקש סכום נכבד.

ביקש הגביר שהות עד למחר, כדי לשקול את הדבר. למחרת כששב הרב, אמר לו: "הנה הצ'ק, בתנאי שיבאר לי כבודו כוונת חז"ל 'גדול המעשה יותר מן העושה' – אני הוא הנותן, ושכרך יהיה גדול משלי?".

חשיב לו רבי יחזקאל: "בודאי שכרך גדול מאוד, אך שכר הבושה והדפיקה בלב שחיתה לי בשעה שדפקתי על דלת ביתך לבקש סכום נכבד כזה – גדול הרבה יותר".

☺ חוק חוק אפא... ☺

קל יותר לתת צדקה מאשר להתרים אחרים...

ראה זה חדש!

הספר שרבים ציפו לו "הכתב והמכתב" ח"ב, עומד בעזרת ה' לצאת לאור

כל המעוניין להנעיה את יקיריו בספר, מוזמן לפנות לפלא': 052-7654216

אור המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שנתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: אנו קהילה בחו"ל, ויש כאלו שרוצים לארגן בבית הכנסת הרצאות על עניינים אקטואליים: כמו המצב בארץ, פוליטיקה וכו'. שאלתנו, האם יש היתר בדבר?
תשובה: אסור בהחלט, בבית הכנסת מדברים רק דברי תורה, מוסר ותפלה וכיוצא בזה.

שאלה: הציעו לי עבודה כמנהל שיווק של סיגריות יוקרתיות. האם יש בעיה עם עבודה כזו?
תשובה: אין בעיה למכור סיגריות יוקרתיות, אם כתוב עליהן: "משרד הבריאות קובע כי הסיגריות מזיקות לבריאות", כמו שאין איסור למכור סוכריות לסוכרתיים.

שאלה: בברכת המזון אומרים: "והתקין מחיה ומזון לכל בריותיו אשר ברא ברחמיו וברוב חסדיו". על מה חוזר "ברחמיו וברוב חסדיו", על "והתקין מחיה ומזון", או על "לכל בריותיו אשר ברא"?
תשובה: על והתקין מחיה ומזון. וראיה מחתימת הברכה בכמה סידורים: הן ברחמיו את הכל.

שאלה: ב"כתר" של מוסף אנו אומרים: יבוא ויגאלנו "שנית", מדוע לא "שלישית"?
תשובה: כי גאולת בית שני על ידי כורש היתה חצי גאולה.

שאלה: בסידור "איש מצליח" כתבו לצד התיבות "ועל מנוחתם יקדישו את שמך" – "יכוין למסור נפשו על קידוש ה'". וחפץ אני לדעת מדוע צריך לכוין כך, והלא לא נצטוונו למסור נפשו על מנוחת השבת?
תשובה: המקור מדברי האר"י ז"ל בשער הכוונות. ואולי האר"י ז"ל סובר כדעת התוספות (ע"ז דף כ"ז סע"ב) שיכול למסור עצמו על כל המצוות. ועיין בסף משנה ריש פ"ה מהלכות יסודי התורה. ע"ש.

שאלה: מה פירוש המלה "סורו" (כמו "סורו רע")? ראיתי פירוש שמלה זו נגזרה מהמלה "שאור", דהיינו החלק המתסים בעיסה שהוא העיקרי?
תשובה: סורו רע = טבעו רע. ועיין רש"י סנהדרין (צב ע"ב). והפירוש שאורו רע – גם הוא טוב.

שאלה: מה פירוש הביטוי "חס ושלום"?
תשובה: "חס" תרגום "חלילה" (בסוף פרשת מקץ) ושלום יבוא עלינו ועל כל ישראל.

שאלה: רש"י על המשנה, כותב לפעמים "בגמרא מפרש לה" ולפעמים לא. האם יש כלל בזה?
תשובה: בדרך כלל אם המשנה אינה מובנה לפי פשוטה, רש"י כותב בגמ' מפרש לה.

שאלה: בירחון "אור תורה" (תשמ"ח סימן מ"א) כתב כת"ר שליט"א: מקובלני מפי מו"ר ר' אליהו גז זצ"ל (תלמיד הרב שלמי תודה) שכל מקום שרש"י כותב "כלומר", או בא ליישב קושיא או נשמר מפרוש מוטעה, ולא כאלה המחפשים קושיא בכל מקום. ע"כ. קשה לי שאם כן מה ההבדל בין דיבור רגיל ברש"י לבין רש"י שכותב כלומר?
תשובה: ב"כלומר" הקושיא בולטת יותר או שהלשון מגומגם יותר. ופירוש כלומר "כאילו אמר".

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו